

Plukovník gšt. Karel P r a ž á k :

Moderní zbraně a jejich vliv na taktiku.

Při studiu prvních bitev světové války r. 1914 narážíme stále na primitivnost tehdejšího pojetí boje. Zaráží nás nerespektování palby: husté rojnice postupují a vrhají se v zteč, poskytující snadné cíle nepřátelským kulometům. Udivuje nás úplně zanedbávání součinnosti zbraní: dělostřelectvo nepodporuje pěchotu a vyhledává si cíle podle svých potřeb. Překvapují nás hrdinské názory: krýt se, maskovat, čekat na umlčení nepřátelských zbraní bylo považováno za nedůstojné a zbabělé. Spojení bylo zanedbáváno: přednost byla dávana jako za starých dob ordonančním důstojníkům cválajícím s rozkazy v nejprudší palbě.

Výsledky tohoto způsobu válčení byly ovšem katastrofální. I když se podařilo někdy zvítězit, bylo vítězství spojeno s takovými obětmi, že se vítěz téměř vykrvácel. Jednotky byly decimovány, v krátké době zbylo z bojového počtu praporu kolem 1000 mužů jen nějakých 100 bojovníků. Po utrpených ztrátách byla morálka těchto zbylých na velmi nízkém stupni. A na konci r. 1914 byly armády, vytvořené dlouholetým mírovým výcvikem, spotřebovány. Další operace byly vedeny nováčky, narychlo v několika měsících vycvičenými. Takto složené armády nestačily pak již na pohybový manévra a byly jednou z příčin ustrnutí front.

Není divu, pohlížíme-li dnes na marnotratné vedení armád z r. 1914 poněkud svrchu. Trpké krvavé zkušenosti válečné nás naučily oceňovat mohutnost palby a šetřit lidským materiálem. Válečné zkušenosti vedly k taktice běžné nyní praktikované. Cítíme se mnohem pokročilejšími než armády z r. 1914.

Nebudeme však zrovna tak překvapeni moderním bojem, jak se to stalo r. 1914? Taktika je založena na zkušenostech válečných a celkem málo se změnila; moderní vývoj bojových prostředků pokračuje však stále mohutným tempem. Zmohutněl účinek moderních zbraní: dělostřelectva, letectva, obrněné vozby a chemických prostředků. Současně se vyvinuly i obranné prostředky proti letectvu, tankům a plynům; zařízení této obrany však nepokročilo do té míry, aby spolehlivě paralysovalo zmohutnění účinku jmenovaných zbraní. Jich počet se zmnohonásobil. Rychlost přesunů vzrostla: kdežto za války měly divise a sbory jen výjimkou motorová vozidla, učinila motorisace v moderních armádách ohromné pokroky.

Vzrostla výkonnost, rychlost i počet. Moderní rychlé jednotky se stovkami rychlých tanků, motorisované jednotky, přesně střilející a radiotelefonním spojením bezvadně řízené dělostřelectvo, početné letecké armády a používání plynů v netušené dosud míře změnil vzhled moderní války a bitvy od základu.

Připočteme-li k tomu jisté otupení smyslu pro respekt před palbou, které je důsledkem delšího mírového období, nebudeme již tak sebe jisti svou povýšeností. Budeme vedeni k tomu, abychom přemýšleli o tom, co nás čeká, vžili se do moderního boje a hledali nejlepší způsob, jak v něm obstát: jen tak budeme na něj připraveni a nebudeme jím překvapeni.

Zásady taktiky se ovšem vývojem moderních zbraní nemění; nemohou být změněny zdokonalováním známých prostředků, nýbrž jen vynálezením zcela nových netušených zbraní; mění se však použití a praktické provedení těchto zásad.

Moderní vývoj zbraní dává předvídat dvě hlavní vlastnosti moderního boje: rychlost a mohutnost.

Rychlost. Zrychlení operací bude důsledkem zrychlení přesunů a zásobování, umožněného motorisací jednotek a služeb. Zrychlení operací si však vynutí i zrychlení boje, neboť pomalý a methodický postup bude s počátku odsouzen k neúspěchu tím, že umožní nepříteli odvetná opatření.

Pro větší denní výkonnost motorových vozidel je možné vzdálit se značněji od zásobovacích základů, operace nabývají většího rozmachu. Kdežto dříve při hipomobilních trénech byla armáda nucena se zastavit 60 km od poslední železniční stanice a čekat na opravu železnic, může se při motorisovaných trénech vzdálit na 120 km, ba i dále, aniž bude zásobování ohroženo.

Mohutnost. Palba pěchoty a její postup zůstává hlavním činitelem v boji. Účinek moderních zbraní je však tak mocný, že pěchota může být zničena dříve, než bude moci uplatnit svou palbu. Právě pro rozhodující vliv pěchoty je třeba ji šetřit a uchránit ji zbytečných ztrát neb i zničení v době, kdy její zbraně nejsou s to působit, aby se později mohla zcela uplatnit.

Pokud budou v úctě válečné zkušenosti a jejich hlavní poučka: respekt před palbou pěchoty, nepůjde nikdo proti intaktní pěchotě. Užije proto všech prostředků, aby ji zničil dříve, než vkročí v dosah jejích zbraní. Účinek moderního dělostřelectva, letectva a tanků to umožňuje: pěchota sebe výhodněji volně rozložená může býti zničena naráz, tím spíše, že sama o sobě je proti těmto zbraním bezmocná; i když má své zbraně proti letectvu a útočné vozbě, nestačí tyto zbraně samy o sobě proti masovým útokům.

*

Snaha o zvýšení vlastní rychlosti a mohutnosti, jakož i snaha o omezení rychlosti a mohutnosti nepřítele je vedoucí myšlenkou moderního válčení. Projevuje se nejen v boji, ale i v předběžných operacích od samého počátku nepřátelství. Ty tam jsou doby, kdy si nepřátelské armády popřály času na mobilisaci a nástup, aby pak zahájily uspořádané operace. Snaha nedopřát nepříteli času k zmobilisování prostředků a tak vyhnout se boji s jeho armádou v plné síle nastoupenou, povede k náhlým vpádům.

I když nedosáhnou-li úplně svého cíle, t. j. znemožnění jakéhokoliv odporu nepřítele, budou aspoň rušit a zdržovat připravenost k operacím. Lze očekávat bombardovací nálety na větší střediska, letiště, továrny a nádraží současně se započatím nepřátelství. Lze očekávat vpády pohraničních formací do blízkého pohraničí a hlubší nájezdy pancéřových jednotek o několika stech obrněných vozidel. Lze konečně očekávat záškodnictví nepřátelských agentů a velmi vypjatou činnost výzvědnou.

Vedlo by příliš daleko a vybočovalo by z ránce tohoto článku, kdybych vypočítával všechny důsledky moderního vývoje válčení. Chci pře-

stat na tom, abych osvětlil změny v taktice boje jednotlivých zbraní, vyvolané pokrokem techniky, a to při přesunech a v obou hlavních způsobech boje: v útoku a v obraně.

Přesuny.

Již u přesunů je třeba uvažovat, jsou-li dosavadní názory ještě plně udržitelné. Podle doktriny předválečné byla snaha pochodovat s divisemi co možná vedle sebe a srazit je co možná dopředu; účelem tohoto opatření bylo zaručit, aby se všechny síly mohly dostat během jednoho dne do bitvy. Neměla tedy délka kolony na jedné komunikaci přesahovat 20 km.

Nevýhody tohoto systému v moderní operaci jsou:

a) Snaha mít co nejvíce divisí vpředu, vede k lineární taktice. Velitel přenechává pak vedení boje předním jednotkám, aniž může provést rozhodný manévra a tak uplatnit svou vůli. Může tak učinit, nemá-li mohutných záloh, teprve po přeskupení, což je zpravidla možné teprve nejméně druhého dne.

Platila-li s počátku uvedená zásada za dřívějších dob, pozbývá podkladu nyní, kdy se bitvy nerozhodují v jednom dni. Je naopak nebezpečné, nasadí-li velitel všechny síly hned první den, nepřítel má pak v příštích dnech všechny trumfy v ruce.

b) Sražená sestava divisí nemůže být utajena leteckému průzkumu. Tím mizí prvek překvapení. Ježto pak překvapení pro plytkost sestavy nemůže nastat ani z hloubky, je tento hlavní prvek úspěchu vyloučen.

c) Sražená sestava divisí je velmi citlivá proti leteckým náletům. Nemůže být skryta a je příliš ztrnulá, aby se chránila. Je také citlivá proti nájezdům rychlých jednotek: i když neproniknou předvojem, zastaví jej a tím zastaví celou dlouhou pochodovou kolonu. Pochod pak se zdržuje, nastávají zádržky a program pochodu se nedodrží.

d) Činilo-li již dříve potíže urovnání pochodu vzhledem na různou rychlost prvků pěších a jízdních, přistupuje k tomu nyní další potíže s prvky motorisovanými.

Tyto všechny důvody nás vedou k tomu, abychom uvažovali o jiném způsobu přesunů, než jaký je všeobecně praktikován.

Jako nám vývoj rychlosti a mohutnosti zbraní nepřítele činí potíže při dosavadním způsobu přesunů, můžeme je zvýšenou vlastní rychlostí a mohutností upravit tak, aby rušící vlivy byly paralysovány.

Pochodující vyšší jednotky musíme rozčlenit na malé částice prostorově i časově. Nebude již dlouhých kolon s jednotnou hodinou vyražení. Bude to pochod prostorový po četách, setninách, nejvýše po oddílech. Noční pochody budou pravidlem. Ježto však letní noci jsou krátké a dovolí urazit nejvýše 16—20 km, nezbude, než někdy pochodovat za dne. Tu pak přistoupí k prostorovému rozčlenění ještě časové rozčlenění: některé jednotky pochodují, jiné skrytě odpočívají; pochody se začínají v nestejnou dobu a přerušují v nestejnou dobu. Tím se stane přesun nenápadný a nekontrolovatelný; letec nemůže usuzovat, o jaké síly jde, a ježto se menší částice snadněji skryjí, jsou i jeho nálety ztíženy.

Obrana proti letcům se soustředí na několik význačných bodů, kde lze nálety očekávat. To je zvláště výhodné v noci, kdy letec musí pro-

vádět pozorování bodové a musí je omezit na taková místa (křižovatky, defilé a p.). Tímto způsobem se řeší samočinně též problém různých rychlostí jednotlivých složek; není již třeba, aby se rychlejší složky řídily nejpomalejšími. Nenastanou ani zádržky, když některá složka proudu je zadržena; intervaly jsou dosti veliké, aby celý proud tím netrpěl. Tím snížíme únavu vojsk a udržíme jednotky čilými. Takový přesun nelze ovšem přesně předepsat. Skupinám třeba přenechat více volnosti. Lze určit jen pochodové pásmo a prostor, kde má být skupina v určitý čas shromážděna, nebo prostor, který musí do určité doby uvolnit.

V době mezi tím nebude jednotka v ruce svého velitele. Spojení lze udržet jen systémem ústředem, kterými je pochodový prostor opatřen; u těchto ústředem hlásí velitelé osobně nebo spojkami svůj průchod a u nich dostanou eventuální rozkazy.

Prostor pro vyšší jednotky musí být dosti široký, aby se mohly rozpílit do šířky. Poněvadž pak budou tyto pochodové prostory širší než bojové prostory divisi (aspoň na rozhodujících místech), budou sbory postupovat zpravidla s divisemi za sebou.

Bude tedy celá sestava učleněna prostorově do velké šířky a do značné hloubky a učleněna i časově.

Nevýhodou tohoto způsobu ovšem je, že taková sestava není schopna okamžitého přechodu do boje. Na tom však nesejde. Nezáleží na tom, porazíme-li nepřítele dnes nebo zítra, porazíme-li jej o několik kilometrů dále vpředu nebo vzadu, hlavní je, abychom jej porazili a zvolili si k tomu výhodný terén.

K tomu musíme dojít do boje s vojsky neotřesenými morálně, co možná bez ztrát.

Získat čas k rozvinutí k boji nám pomůže vzrůst rychlosti a mohutnosti. Dnes má pěší pluk skoro větší obrannou schopnost než celá pěší divise roku 1914. Motorisace nám dopomůže k rychlému přesunu krycích prvků.

Zpravidla bude přesun chráněn od počátku. Dnes se nepochoduje do prázdna. Na hranicích anebo v dotyku s nepřítelem je vždy kryt a bude jen třeba jej podle okolností zesílit. Kde to není, postaráme se o kryt svými rychlými prostředky.

Může tedy přesun vypadat asi takto:

V dotyku s nepřítelem jsou přezvědné (motorisované) oddíly, které pracují o získání zpráv.

Za nimi na vzdálenost pochodové etapy rychlé prvky (jezdectvo, cyklisté, obrněná vozba) jsou vybaveny zbraněmi proti útočné vozbě, dělostřelectvem a ženijním vojskem. Jdou skoky rychle od etapy k etapě a zařídí se za přírodními překážkami. Musí být dosti silné, aby přinutily nepřítele k organisovanému útoku. Je-li nepřítel již blízko, zesílíme je předvojem buď z počátku nebo během dne. Tento předvoj v síle několika praporů a oddílů dělostřelectva může však být zvýšen na celou divisi.

Za touto ochranou pochodují valné síly prostorově a časově rozloženy, jak bylo dříve popsáno. Jejich pochod je úplně nepravidelný tak, že letec může zjistit jen sem tam některou menší jednotku. Zjistí tedy jen přítomnost sil v určitém prostoru, aniž si ujasní jejich velikost. Velitel má volnost v rozhodování, ježto s pomocí valných vojsk, nejsoucích

v dotyku, může organisovat manévry. Sestava není citlivá na boční obchvaty, ježto pro svou hloubku je znamenitě uzpůsobena jim čelit.

Při blízkosti nepřítele ještě větší, kdy zpravidla předsunuté části jsou již v dotyku, nastává přibližování, o němž se zmíním při ofensivní akci.

Ofensiva.

Účinnost moderních zbraní obránce a zvýšená jeho možnost rychlého přísunu posil vyžaduje, aby moderní útok byl mocný a rychlý. Je třeba podporovat útok mohutným dělostřelectvem, letectvem a útočnou vzbou. Útok se projeví jako náhlý zdrcující úder, který zničí nepřátelské palebné zdroje dříve, než budou s to uplatnit svou ničivou sílu v řadách postupující pěchoty.

Je proto třeba vyvarovat se nasazování sil po částech nebo roztažení útočících jednotek na širokou frontu. Útočné fronty budou poměrně úzké; to je vyvoláno maximálním soustředěním sil v rozhodném prostoru.

Nasazení útoku musí být provedeno náhle, s překvapením. Nebude tedy na přípravu útoku k dispozici tolik času, jako jsme tomu zvyklí. Nedostatek času vyvolá nutnost omezit spotřebu munice; nebude času ji dovézt. Proto musí být zasazeno co nejvíce hrubých děl: těžší děla musí nahradit počet děl. Nemá se obávat, že by se tím operace zdržely; zrychlí se naopak, protože nepřítel výkonnějšími děly bude dříve zdolán.

Útok se zúčastní též letectvo bitevními nálety a bombardováním baterií, záloh a velitelství a útočná vozba ve spojení s pěchotou. Pokud jde o chemické prostředky, lze jich u útočníka užít jen v omezené míře: v první linii při příznivém větru. Dělostřelectvo by potřebovalo k dosažení rozhodného účinku přílišné množství střeliva, ale toho není v pohybné válce tolik k dispozici.

Bude tedy pěchota útočit čelně na rozhodujícím místě na frontě poměrně úzké, učeněna do hloubky; tam bude též gros hrubého dělostřelectva a tanků. Útok bude zahájen a po celou dobu podporován letectvem, které vnese zmatek do blízkého týlu bombardováním a postřelováním velitelství, pozorovaten, baterií, záloh a spojovacích cest, a dělostřelectvem působícím jednak k zničení nepřátelské pěchoty v předních liniích, jednak proti bateriím a zálohám.

Pod ochranou otravné mlhy se pak blíží pěchota v těsném spojení s tanky, které jsou pohotovы zdolat ještě snad nezničené nebo neumlčené nepřátelské odpory.

Tak postupuje pěchota plyně, bez velkých ztrát, nezastavuje se na dobytém cíli, nýbrž proniká co nehlouběji. Zálohy čistí dobytý terén, chrání a rozšiřují úspěch do šířky. Také ony jsou podporovány útočnou vzbou, dělostřelectvem a letectvem.

Jen tam, kde je možné útok uspořádat tímto způsobem, kde je ochrana pěchoty dělostřelectvem, tanky a letectvem plně zaručena a kde mimo to mohou tyto zbraně umlčet nepřátelskou pěchotu tak, že její palba nemůže způsobit žádné nemírné ztráty, je oprávněn útok pěchoty v otevřeném terénu. Vystavovat jinak pěchotu bez mocné ochrany nepřátelské palbě znamená nesvědomitě obětovat její krev bez nejmenší naděje na úspěch.

Nemáme-li dostatek doprovodných prostředků a má-li se přesto útočit, máme volit terén, do něhož nepřátelské doprovodné zbraně mohou co nejméně působit a kde pěchota je schopna sama si svými zbraněmi pro-

razit cestu. Volíme proto terén pokrytý, zvlněný a pěchota postupuje v krytech neviděna až do nejbližší blízkosti nepřítele, vyhýbajíc se otevřeným místům. Jako v brutálním útoku musí tedy i tu být zásadou uchránit pěchotu před účinky moderních doprovodných zbraní do nejposlednějšího okamžiku. Takový útok pěchoty bude ovšem postupovat pomaleji než shora vylíčený brutální útok.

Z toho, co bylo uvedeno, vysvítá, že v otevřeném terénu použijeme minima pěchoty a maxima dělostřelectva, obrněné vozby a letectva; v pokrytém terénu bude tomu obráceně.

Význam postupných cílů poklesl vývojem moderních zbraní. Naopak postupné cíle zdržují plynulý postup a vadí rychlosti operace. Proto se jich použije co nejméně. Tanky umožňují ochranu pěchoty i v době, kdy dělostřelectvo je v přesunu. Ochrana se zlepší tím, že dbáme, aby se veškeré dělostřelectvo nepřesunovalo najednou. Tato podmínka je splnitelná pro nahromadění dělostřelectva v útočném prostoru.

Ve zvýšené míře platí omezení postupných cílů pro rychlou jednotku a pro tanky; musí projít všemi sledy až za dělostřelectvo.

Ochrana boků.

Protože útok vyžaduje maximálního soustředění prostředků, bude fronta útoku poměrně úzká. Proto je třeba zbytek fronty a boky útočících jednotek účelně chránit. K tomu třeba volit terén snadno upravitelný zátarasy (o nichž se obšírněji zmíním při obraně), kde se uplatní v největší své výkonnosti. Jsou to přírodní překážky doplněné umělými překážkami tak, že se stanou neprostupnými buď jen útočné vozbě nebo i pěchotě. K obraně stačí pak jen velmi slabé síly. To umožňuje vytvoření pasivních pásem a tím soustředění prostředků v rozhodujících prostorech.

Octne-li se vlastní útok před nepřátelskými zátarasy, vyžádá si jich odstranění mnoho času a obětí na životech i na materiálu. Poměrně malými prostředky dosahuje tu nepřítel velkých výsledků: získává čas a spotřebuje útočného ducha naší pěchoty. Postaví-li však nepřítel důkladné zátarasy, znamená to, že ani sám nemůže v daném prostoru útočit. Nemusíme se proto v těchto prostorech obávat nepřátelských protiútoků a je často výhodné přeskupit se, změnit sestavu, ponechat na místě jen slabé síly, útočit na jiném místě a tak nepřítele překvapit. Tento způsob ovšem závisí na poměrech; ztráta času, vzniklá změnou sestavy, nebude často větší než ztráta času, vzniklá odstraňováním zátarasů, účinek útoku bude však mohutnější.

Způsob změny sestavy se doporučuje i v tom případě, nepostupuje-li náš útok s dostatečnou rychlostí tak, že nepřítel může na něj reagovat a stáhnout do prostoru útoku všechny své volné síly; brzdí pak náš útok až do úplného zastavení. Změníme-li však včas a rychle sestavu a prostor útoku, útočíme pak, právě vlivem odvetných opatření nepřítele, v terénu slabě obsazeném. Podmínkou úspěchu tohoto manévru je ovšem včasně vycítění, kdy útok začíná být brzděn; po jeho zastavení by bylo pozdě ke změně sestavy, ježto pak i nepřítel dostává volnou ruku.

Při přibližování je nejnebezpečnější nepřátelská obrněná vozba a rychlé nepřátelské jednotky. Je nutno počítat s tím, že to bude první nepřítel, s nímž se srazíme. Proto volíme postupné cíle od překážky proti útočné vozbě k překážce proti útočné

v o z b ě, při čemž se neřídíme přesně zvyklými vzdálenostmi těchto postupných cílů. I tu má být postupných cílů co nejméně.

Jich počet nahrazujeme vydatným vybavením předvojů zbraněmi proti útočné vzbě a doprovodným dělostřelectvem. Tím osvobodíme předvoj od závislosti na dělostřelectvu a urychlíme jeho postup.

Hlavní úkol předvoje je chránit gros před přepadením rychlými jednotkami. Musí být proto náležitě vybaven prostředky proti nim. Pak můžeme i gros účelně uskupit, hlavně dělostřelectvo uskupit vpředu, aby mohlo co nejdříve zasáhnout.

Ustupuje-li nepřítel po odražení nájezdu nebo chová-li se s počátku defensivně, bude ničit komunikace a zřizovat zátarasy. To znamená vážné ohrožení postupu. Proto musí být předvoj vybaven v dostatečném počtu ženijním vojskem, které má prostředky k odstranění zátarasu. Zbytek ženijního vojska je ve valném voji poměrně daleko vpředu, aby mohl ženisty předvoje v nejkratší době zesílit, kdykoli to poměry vyžadují.

Při přibližování má z í s k á v á n í z p r á v daleko větší význam než dříve. Ježto nepřítel je rychlejší a pohyblivější, musí být zprávy získávány na větší vzdálenost a rychleji. Hlavní úkol tu připadne zpravodajskému letectvu. Pokud jde o pozemní přezvědy, bude třeba vysílat přezvědné oddíly na takovou vzdálenost, aby překvapení rychlými jednotkami bylo nemožné. Počítáme-li, že rychlá jednotka postoupí za hodinu asi 40 km, že zpráva potřebuje půl hodiny, než dospěje k veliteli předvoje, a že ten potřebuje asi hodinu k přípravám na odražení nájezdu (dosažení výhodného terénu a rozvinutí), vidíme, že je třeba, aby přezvědné oddíly, získávající zprávy pro předvoj, byly asi 60 km před ním.

Je-li vzdálenost k nepříteli menší, nelze od přezvědných oddílů očekávat zprávy upotřebitelné k zahájení boje, nýbrž zprávy nutné k vedení boje. Musíme se pak u předvoje chránit sestavou, t. j. zaujmout a priori takovou sestavu, abychom mohli nepřátelský nájezd odrazit. Postupuje se pak ve dvou sledech od překážky k překážce pohotově k boji. Tento postup je ovšem pomalejší a namáhavější než postup, při němž přezvědné oddíly jsou v náležité vzdálenosti. Přezvědných oddílů použijeme v tom případě převážně na křídlech.

SV. a s p o j e n í.

Rychlost moderních operací vyžaduje větší stálosti velitelství. Je-li vojsko v pohybu, musí aspoň velitelství tvořit pevný bod, do něhož se zprávy sbíhají. Je-li však v pohybu, nenajdou zprávy nadřízeného, rozkazy pak podřízeného a boj se vymkne veliteli z rukou. Musí se tedy velitelství vysunout na počátku útoku velmi daleko dopředu tak, aby mohlo zůstat na místě až do dosažení prvního cíle nebo do vyjasnění postupu, kdy může předpokládat, že v dohledné době nebude třeba zásahu velitelství.

Často ani to nebude možné a tu bude třeba zřizovat předsunuté velitelské stanoviště na způsob nynější přední zpravodajské ústředny. Toto stanoviště ovšem musí být důkladně vybaveno, hlavně musí být na něm zástupce velitele, velitelem přesně o všech eventualitách informovaný, který v době, kdy velitele nelze dosáhnout, může místo něho, avšak plně v jeho intencích vydávat nutné rozkazy. Teprve když toto předsunuté velitelské stanoviště má zaručené spojení, přesune se velitel a zruší se spojení na starém stanovišti.

Stavba telefonu byla již nyní znesnadněna rychlostí pohybu za postupu a nepřátelskou palbou za boje. Při vystupňování rychlosti posunů a mocností účinku zbraní dá se očekávat, že tomu tak bude v moderní válce ve zvýšené míře. S telefonním spojením, zvláště od velitelství pluku níže, nebude lze počítat. Kdo by na ně spolehl, bude asi v téže situaci jako velitelé z r. 1914, kteří opovrhovali telefonem a spoléhali jen na spojky a ordonanční důstojníky. Radiotelefonie a fotofonie nabývá téže důležitosti jako ve světové válce telefon. Je proto třeba již v míru si všimnout těchto nových prostředků a cvičit se v jejich používání. (Příště dále.)

Štábní kapitán pěch. Stanislav Ž o č e k:

O předvojenských sociálních vlivech, působících k utváření charakteru našeho brance.

Fakt, že sociologické vlivy jsou synthetické, složené, projeví se nám výrazně, zabereme-li se do studia vlastností našich nováčků a vlivů, které působily při jejich vzniku a vývoji. Moderní člověk je jak po stránce tělesné, tak i po stránce duševní výsledkem staletého společenského vývoje a velmi četných jiných vlivů, ať už jsou to vlivy biologické, ethnografické, anthropologické, psychologické nebo i jiné.

Proto i na charakter dnešního člověka a zvláště mladého muže, přicházejícího do vojenské služby, musíme se dívat s hlediska nikoli kauzálního, které hledá jen jednu nebo několik málo příčin a vlivů, nýbrž kondicionálně budeme hledat řadu vlivů, které se navzájem prolínají, doplňují a paralysují.

Kdybychom chtěli sestavit přehlednou tabulku vlivů, které působí obecně, dostali bychom asi tento výpočet:

1. vlastnosti a schopnosti vrozené a dědičné,
2. vlivy výchovy rodinné,
3. vlivy výchovy školní,
4. vlivy výchovy mimoškolní, náboženské, kulturního prostředí, sebevýchovy a v poslední době ovšem i branné výchovy,
5. vlivy tělovýchovy, sportu, členství v tělocvičných spolcích,
6. vlivy přírodního prostředí,
7. vlivy sociálního prostředí, zvláště chudoby nebo bohatství,
8. vlivy poměrů zdravotních a životosprávy,
9. vlivy působené národní povahou nebo původem z určitého kraje,
10. vlivy působené povahou povolání,
11. vlivy politického života, příslušnosti k politickým stranám a vliv tisku,
12. povšechné vlivy a úkazy dnešní doby, zvláště podmínky pracovní.

Při všech těchto různých kategoriích nalezneme vlivy, které působí buď kladně nebo záporně ve smyslu jejich ocenění vhodnosti pro vojenskou službu. Výpočet ovšem považujeme za demonstrativní, snažící se zachytit vlivy, které působí obecně a nejdůraznějším způsobem.

V dalších odstavcích pokusíme se osvětlit působení tohoto scuboru různých vlivů a sledovat jejich účinky při utváření vlastností mladého muže, přicházejícího do vojenské služby.